

PŘEHLED VÝZKUMŮ

51

Brno 2010

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis *Peer-reviewed journal*

Ročník 51
Volume 51

Číslo 1–2
Issue 1–2

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial Board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Soňa Klanicová, Marián Mazuch, Ladislav Nejman, Olga Lečbychová,
Rudolf Procházka, Jiří Juchelka, Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Executive Editors, Typography

Pavel Jansa, Ondřej Mlejnek

Software
Software

Spencer Kimball, Peter Mattis, GIMP Development Team 2008: GNU
Image Manipulation Program, 2.6.1
GRASS Development Team 2008: Geographic Resources Analysis
Support System, 6.3.0
Kolektiv autorů 2008: Inkscape, 0.46
Kolektiv autorů 2005: L^AT_EX 2_ε

Fotografie na obálce
Cover Photography

Bronzové artefakty nalezené v depotech na hradišti „Tabulová hora“
u Klentnice. Srov. studii A. Navrátila. Foto J. Špaček.
*A foto of bronze artifacts found in hoards in the hill fort „Tabulová
hora“ near Klentnice. See the study of A. Navrátil. Photo by J. Špaček.*

Adresa redakce
Adress

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Královopolská 147
612 00 Brno
E-mail: pv@iabrno.cz

Webové stránky s pokyny pro autory: <http://www.iabrno.cz/pv>

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

Vydáno v Brně roku 2010

Copyright ©2010 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

diokarbonových dat v přímé superpozici lokalitu klademe do časného pavlovienu (kolem 27 ky BP, po kalibraci až 30 ky BC), jehož typologické charakteristice Klíma kolekce dobře odpovídá: rydla jsou zhruba dvakrát četnější než škrabadla, podstatná část souboru zahrnuje čepele s otupeným bokem, zatímco geometrické mikrolity jsou oproti vyvinutému pavlovienu vzácnější (Svoboda a kol. 2009b, 204). Lze připomenout, že například na lokalitě Dolní Věstonice II tvořily sídelní celky s daty kolem 27 ky BP souvislý chronologický horizont. Mimo to nový výzkum umožňuje blíže charakterizovat periferii gravettského sídliště, tedy rozsáhlou plochu s volně rozptýlenými ohništi a dalšími stopami ohňů, ovšem s minimálním průvodním materiálem. Z praktického hlediska jsou výsledky tohoto výzkumu významné pro další strategii předstihových akcí, související s pokračující výstavbou rodinných domků na východním okraji obce Pavlov.

Poděkování

Za spolupráci v terénu a odběr vzorků pro dosud nedokončené analýzy (geochemie, sedimentologie) děkujeme M. Nývltové Fišákové, D. Nývltovi a P. Havlíčkovi, za půdně mikromorfologický rozbor (připravovaný k publikaci) děkujeme L. Smolíkové. Předstihový výzkum proběhl v koordinaci s Národním památkovým ústavem, pracoviště Brno, s příspěvkem Programu podpory záchraných výzkumů MK ČR, zpracování materiálu v rámci grantu GAČR 404/08/0045.

Jiří Svoboda, Martin Novák, Věra Čulíková, Jiří Kovanda, Alena Roszková

Literatura

- Erdtman, G. 1960:** The acetolysis method, a revised description. *Svensk Bot. Tidskr.* 54, 561–564.
- Damblon, F. 1997:** Anthracology and past vegetation reconstruction. In: J. Svoboda (ed.): *Pavlov I–Northwest*, DVS 4, 437–442.
- Klíma, B. 1976:** *Die paläolithische Station Pavlov II*, Přírodovědné práce ústavů ČSAV v Brně 10/4. Praha
- Opravil, E. 1994:** The vegetation. In: J. Svoboda ed.: *Pavlov I., excavations 1952–1953*. ERAUL 66 / DVS 2, Liège, 175–180.
- Smolíková, L. v přípravě do tisku:** *Paleopedologický výzkum na lokalitě Pavlov II*, rkp.
- Svoboda, J., Čulíková, V., Hladilová, Š., Novák, M., Nývltová Fišáková M., Nývlt, D., Zelinková, M. 2008:** Pavlov (okr. Břeclav). *Přehled výzkumů* 49, 248–254.
- Svoboda, J., Havlíček, P., Ložek, V., Macoun, J., Musil, R., Přichystal, A., Svobodová, H., Vlček, E. 2009:** *Paleolit Moravy a Slezska*, 3. vydání. DVS 16, Brno.
- Trinkaus, E., Svoboda, J. A., Wojtal, P., Nývltová Fišáková, M., Wilczyński, J. 2010:** Human Remains from the Moravian Gravettian: Morphology and Taphonomy of Additional Elements from Dolní Věstonice II and Pavlov I. *International Journal of Osteoarchaeology*.

Resumé

The central part of the Gravettian site Pavlov II has been excavated at a high professional standard by B. Klíma in 1966–1967 (Klíma 1976). The 2009 excavation located along its NW periphery adds just the kind of information that was lacking at Klíma's time: ¹⁴C dating and environmental analyses. Based on two radiocarbon dates (from three samples) in direct superposition, we place the site in the Early Pavlovian stage (around 27 ky BP), which corresponds well with the typological characteristics of Klíma's collection: burins about twice as numerous as endscrapers, backed blades, and rare geometric microliths compared to the Evolved Pavlovian stage (Svoboda et al. 2009b, 204). A complete horizon of settlement units, with comparable ¹⁴C dates of around 27 ky BP and analogical typology, has previously been excavated at Dolní Věstonice II. In addition, the new excavation throws light on the character of peripheries of the Gravettian sites – large zones with dispersed individual hearths and other traces of fire, but generally lacking materials. Finally, the results of this excavation will be used for preparing strategies of future salvage excavations evoked by construction activities in this section of the Pavlov village.

PŘEROV (K. Ú. PŘEDMOSTÍ, OKR. PŘEROV)

Přerov–Předmostí Ib – Hřbitov. Gravettien. Předstihový výzkum.

Situace

Stavba informačního střediska v roce 2009 umožnila dokumentovat situaci na jihovýchodním rohu předmosteckého hřbitova. Výzkum probíhal formou dohledu nad výkopovými pracemi, který ve spolupráci s Archeologickým ústavem AV ČR Brno, v. v. i., uskutečnila společnost Archaia Olomouc, o. p. s. Podél celé východní stěny hřbitova, tedy v prostoru mezi současným Památkem lovců mamutů (PV 48, str. 322–331) a plánovaným infocentrem, rozmístil již v roce 1972 a 1976 linii sond Bohuslav Klíma (ARÚB, NZ čj. 2282/73 a čj. 2183/76). Konstatoval rychlé vyznívání kulturních vrstev a úbytek materiálu ve směru k jihovýchodu. Odkryv v roce 2009 (stejně jako předchozí výkopy při rekonstrukci jižní stěny a vstupu do hřbitova) potvrzuje, že se již nacházíme na okraji lokality Ib, respektive mimo ni. Probíhal ve dvou fázích: předstihová sondáž v květnu 2009 a průběžné sledování vlastních stavebních prací v červenci. V první fázi jsme kopanou sondou zdokumentovali základní sled vrstev (obr. 37), zatímco v druhé fázi byl strojově odkryt celý terénní zářez v místě základového pásu stavby infocentra (obr. 38).

Stratigrafie

Stěna hřbitova je založena na mocném sprašovém souvrství, jehož profil je následující:

1. černá povrchová vrstva (10–20 cm)
2. světle hnědý půdní horizont (20 cm)

3. světlá spraš s vápnitými záteky, při bázi Mn-bročky (220–230 cm)
4. lehce okrově zbarvená sprašová poloha; týž sediment vytváří samostatnou čočku na bázi nadložní spraše (celkem 20–30 cm)
5. lehce načervenalá sprašová poloha (30 cm)
6. vybělená, vápnitá spraš s Mn-bročky (pokračuje dále do hloubky)

Obr. 37. Přerov–Předmostí Ib, jaro 2009. Sled vrstev na JV nároží hřbitova, číslování odpovídá textu.

Fig. 37. Přerov–Předmostí Ib, spring 2009. Section of the SE corner of the cemetery showing sequence of the individual layers.

Obr. 38. Přerov–Předmostí Ib, léto 2009. Celkový pohled na výkop základů budoucí stavby. Na odkrytém mohutném sprašovém profilu je patrný sklon vrstev klesajících po původním svahu směrem k jihu.

Fig. 38. Přerov–Předmostí Ib, summer 2009. General view of the section, showing sloping layers along the original slope towards the south.

Poloha 4 svou stratigrafickou pozicí a výškou zhruba odpovídá kulturním vrstvám odkrytým v areálu Památníku lovců mamutů; zde byla ovšem už bez nálezů. Rovněž podložní poloha 5 má v profilech památníku stratigrafickou paralelu, tam opět výrazněji vyvinutou. Tuto úroveň jsme mohli sledovat v celkové délce 12 m, ve výškových hladinách 222,45–220,95 m n. m. Jedná se o původní terén, svažující se od bývalé Skalky k niveletě řeky Bečvy.

Nálezy

Intaktní sprašové souvrství přetínají v odstupu od hřbitova starší výkopy, vyplněné novodobými vrstvami a navážkami. Z tohoto kontextu jsme získali redeponovaný osteologický materiál pleistocenního i holocenního stáří a ojedinělý fragment keramiky.

Pleistocén: fragment diafýzy dlouhé kosti středně velkého savce, 2 fragmenty čelisti a M2 dolní soba, astragalus soba (ve 3 fragmentech), fragment česky velkého savce (bovida?), 6 fragmentů klů mamuta, blíže neurčitelná poškozená kost mamuta, 5 fragmentů neurčitelných kostí. Pleistocenní kosti jsou v druhotném uložení, jejich povrch je zvětralý a místy mechanicky poškozený, jsou na něm patrné stopy po kořincích rostlin a ojediněle i koncentrace CaCO_3 .

Holocén: fragment proximální epifýzy tibie a proximální části femuru dospělých lidí. Přítomnost holocenních lidských kostí (pokud nepocházejí ze současného hřbitova) může souviset s rozsáhlým slovanským pohřebištem, které bylo v těchto místech částečně prozkoumáno již M. Křížem v roce 1895 (Staňa 1970, 81). Na různé části druhotně přemístěných lidských skeletů se narazilo také v roce 2008 během výzkumu komunikace pod JV nárožím hřbitova poblíž současné zkoumané plochy.

Jiří Svoboda, Martin Novák, Zdeněk Schenk, Jan Mikulík, Sandra Sázellová

Literatura

Staňa, Č. 1970: Slovanské osídlení na území města Přerova, In: *Dějiny města Přerova*, Přerov, 79–105.

Resumé

Salvage excavation of the southeastern corner of the Předmostí cemetery exposed stratigraphy at the peripheries of site Předmostí Ib, and yielded redeposited osteological material of Pleistocene and Holocene age.

RADSLAVICE (OKR. PŘEROV)

„Podsedeček“. Mladý paleolit. Ojedinělý nález. Povrchový průzkum.

Prostřednictvím povrchového průzkumu realizovaného v roce 2008 na katastru obce Radslavice byl získán ojedinělý artefakt – patinovaný masivní úštěp s místní retuší z eratického silicitu (obr. 39). Nález byl učiněn západně od obce v trati „Podsedeček“, při východním okraji neolitického sídliště LBK. V případě nálezové polohy se jedná o plochu radslavické terasy pleistocenního stáří, která vystupuje na povrch na levém břehu řeky Bečvy mezi Sušicemi a Přerovem. Nadmořská výška polohy je 222 m.